

EU2022.CZ

Parlamentní dimenze

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

LXVIII. plénum COSAC – Konference parlamentních výborů pro evropské záležitosti parlamentů Evropské unie

13. – 15. listopadu 2022, Praha

Ukrajina

Ruská agrese vůči Ukrajině fakticky začala na přelomu let 2013 a 2014 anexí Krymu a podporou separatistických tendencí na východě země. Od února letošního roku, kdy ruská armáda zahájila invazi na ukrajinské území, vrcholí v zatím nejžhavější fázi konfliktu. V evropských dějinách došlo k invazi na území sousedního státu poprvé po skončení studené války.

Otevřená ruská agrese z jara letošního roku však měla výrazný efekt na ukrajinskou aspiraci na členství v EU. Záhy po invazi podala Ukrajina přihlášku do Unie. Jedná se o první zemi, která i během otevřené vojenské agrese o členství v Unii požádala. Jako první se k této žádosti aktivně vyjádřil Evropský parlament, který v [rezoluci](#) z 1. března vyzval orgány EU, aby byl zemi udělen kandidátský status. V této situaci má Unie možnosti, jak aktivně přispět k posílení vztahů s Ukrajinou, a to v oblasti hospodářské obnovy země, posílení politického partnerství a zajištění bezpečnosti, jsou průběžně diskutovány v závislosti na dynamice vzájemných vztahů i vývoji konfliktu.

Partnerství EU a Ukrajiny upravuje od roku 2017 [Dohoda o přidružení](#) (AA), která zajišťuje politický dialog obou stran, a od roku 2016 prozatímně uplatňovaná prohloubená a komplexní zóna volného obchodu (DCFTA). Dohoda o přidružení společně s DCFTA poskytuje rámec pro prohloubení politických a hospodářských vztahů, což v důsledku mělo umožnit zahájení reformní agendy v zemi a sblížení s právním prostředím Unie a přístup k evropskému jednotnému trhu. V zatím poslední [zprávě o stavu implementace přidružení](#) ESVČ uvádí, že ukrajinská strana se v posledním sledovaném období od prosince 2020 do letošní invaze Ruské federace na území Ukrajiny zaměřila na prioritizaci přidružení a další integraci s Unii v souladu s AA. Ukrajinská vláda sama vypracovala svou zprávu o stavu přidružení a vytyčila priority pro jeho další naplňování. I přes přetrvávající problémy v některých oblastech společenského i hospodářského života je zpráva ESVČ pozitivní o celkovém směřování země a odhodlání politické reprezentace i občanské společnosti prohlubovat integraci s Unii.¹ Zpráva rovněž vyzdvihla, že reformní agenda ukrajinské vlády směřuje na ty oblasti, které vyžadují samotní ukrajinští občané.

V říjnu vydané [Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2022](#) se celému procesu rozšiřování věnuje pouze na základě dřívějších kandidátských států (země západního Balkánu a Turecko). Evropská komise ve sdělení zdůraznila, že vedle prosperity přináší členství v Unii také bezpečnost a mír.

Podle [průzkumů veřejného mínění](#) na Ukrajině je 33 % respondentů z červnového průzkumu přesvědčeno, že vstup do Unie by měl být hlavním cílem země v následujících 10 letech; tento záměr nejvíce podporuje mladá generace do 35 let (kolem 36 %).² Evropská unie je podle těchto průzkumů jednoznačně preferovanou formou ekonomické integrace, pro kterou by se ukrajinští občané vyslovili; 80 % respondentů by hlasovalo pro vstup, přičemž i ve východních oblastech země by v referendu hlasovalo 76 % respondentů.³ Tento trend potvrdily i další průzkumy veřejného mínění, které proběhly v srpnu a říjnu. Podle srpnového [šetření o identitě, symbolech](#)

¹ Zpráva zároveň uvádí, že v roce 2021 Ukrajina ze 79 % zarovnal svou zahraniční politiku s postoji v rámci SZBP.

² Jednalo se o výběr z nabízených možností. Na prvním místě se umístila prioritizace obnovy územní celistvosti země, druhé místo obsadila opatření proti korupci. Vstup země do Evropské unie se umístil před vstupem do Severoatlantické aliance.

³ Naopak v agregovaném pohledu v čase klesá podpora pro celní unii s Ruskou federací, Běloruskem a Kazachstánem.

[a postojích společnosti](#) patří „evropská“ budoucnost mezi jednu z nejčastějších priorit; stejně tak mladá generace sebe sama identifikuje jako evropskou. Říjnový výzkum [zahraničně-politickém směřování země](#) prokázal vysokou podporu vstupu do Unie; 86 % občanů by v případě referenda hlasovalo pro vstup napříč generacemi i regiony. Další šetření mezi stakeholders rovněž naznačují, že unijní podpora Ukrajiny v rámci Dohody o přidružení je středně- a dlouhodobého charakteru a má jednoznačně pozitivní dopady na prostředí v zemi a její občany.⁴

Jak ukazují rozhovory se stakeholders, integrační proces Ukrajiny do Unie s sebou také nese výzvy/obavy. Čím déle se proces bude prodlužovat, tím víc bude růst deziluze části ukrajinské společnosti, a stane se terčem případných hybridních kampaní o nevhodnosti a nevýhodnosti takového kroku/vstupu země do Unie. To představuje strategickou výzvu jak pro ukrajinskou politickou reprezentaci, tak i pro Unii. Ta by měla zajistit nastavení jasných pravidel procesu – benchmarky, které musí země splnit, a cíle, kterých by země dosáhla automaticky při splnění benchmarků. Sdělení o [Posílení procesu přistoupení – Přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán](#), které představuje rámcovou metodologii pro rozšiřování Unie, by mělo poskytnout vodítko k procesu i v případě Ukrajiny se zohledněním všech jeho kritik.

Válka s sebou nese řadu nákladů na obnovu země po jejím skončení. Unie se dostala do situace, kdy vyvstává potřeba hospodářského i politického plánu obnovy země a využití odhodlání ukrajinské politické reprezentace a ukrajinských občanů.

Evropská komise v představeném sdělení [Pomoc Ukrajině a její obnova](#) načrtla strategický plán obnovy *RebuildUkraine*, za jehož provádění budou odpovědné ukrajinské orgány po předchozím souhlasu unijních institucí a mezinárodních partnerů, kteří se k obnově země připojí. Plán bude zasazen plně ve stávajícím rámci spolupráce dle Dohody o přidružení, zohlední existující unijní legislativu i všechny iniciativy a směry spolupráce, ke kterým se obě strany zavázaly (například udržitelnost a životní prostředí a kybernetická spolupráce). Vlastní plán neobsahuje body dalšího politického sblížení s Uníí.

Vedle hospodářské obnovy se objevují výzvy k posílení politické a bezpečnostní spolupráce mezi Uníí a Ukrajinou.⁵ Politické partnerství by mělo udržet značnou podporu ukrajinské společnosti směřování země včetně reformního odhodlání, a zároveň zabránit, aby sílily hlasy po zrychlené integraci. Taková politická spolupráce by rovněž měla potenciál vtáhnout Ukrajinu do rozhodování o budoucnosti regionu. Partnerství, jehož cílem je rozšíření, napomůže stanovit nové cíle spolupráce obou stran a přispěje k celkově silnějšímu Východnímu partnerství. Spolupráce s Ukrajinou se jeví jako otázka nejen hodnotová, ale s ohledem na proměňující se uspořádání mezinárodního systému také geopolitická a geostrategická. Zástupci Ukrajiny se též účastnili historicky [prvního summitu Evropského politického společenství](#) prvního summitu Evropského politického společenství, které se konalo v rámci českého předsednictví 6. října v Praze. Společenství má potenciál napomoci státům s unijní aspirací zavázat se k nutným reformám a následně je provést, které jsou v jádru přístupových jednání.

Členské státy se již od počátku konfliktu významně zapojily do dvoustranné podpory Ukrajiny. Vedle okamžité asistence je nutné hledět i do budoucna a začít připravovat spolupráci při obnově země na všech úrovních. Na té parlamentní se spouští iniciativy spolupráce s cílem posílit připravenost ukrajinského parlamentu (Verkhovna Rada) zvládnout výzvy spojené s předstupním obdobím, především aproximací evropského práva. Je ale také důležité vést v patrnosti nutnou koordinaci ze strany asistujících států, aby se dařilo zajistit konzistenci takové

⁴ RABINOVYCH, M. The Development Dimension of the Eastern Partnership following the 2015 EaP Review: Successes, Challenges and Prospects. Kyiv School of Economics, 2021.

⁵ LANG, Kai-Olaf, BURAS, Piotr. Partnership for Enlargement: A new way to integrate Ukraine and the EU's eastern neighbourhood. ECFR. 17 June 2022. Available at: <https://ecfr.eu/publication/partnership-for-enlargement-a-new-way-to-integrate-ukraine-and-the-eus-eastern-neighbourhood/>.

spolupráce. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky uzavřela [memorandum o porozumění](#) s Nejvyšší radou Ukrajiny na okraj prvního parlamentního summitu Krymské platformy v Záhřebu na konci října roku 2022.

Zpracoval Parlamentní institut, Kancelář Poslanecké sněmovny